

Prevenција: SAVJETOVALIŠTE ZA POMOĆ ZLOSTAVLJANOJ I ZANEMARIVANOJ DJECI

Provoditelj: Društvo naša djeca Pula

Godina provedbe: 2015

Kratki opis programa

Projekt obuhvaća psihološko- psihoterapeutski rad sa zlostavljanom i zanemarivanom djecom, bilo da je riječ o djeci koja su zlostavljanje doživjela u obiteljskom ili vršnjačkom okruženju; te pružanje savjetodavne suportivne pomoći i obiteljima zlostavljane i zanemarivane djece.

Sažetak programa

Svakodnevno smo svjedoci, a i djeca sve većeg porasta nasilja i agresivnog ponašanja, kako u stvarnosti (obiteljsko nasilje, bullying, provale i pljačke) tako i na području video medijskog nasilja (TV, kompjuterske igre itd.). Kod određenog broja djece to stvara lažnu sliku da je takvo ponašanje legitimno i poželjno, prihvaćaju to kao sastavni dio življenja i djelovanja, te da se takvim pristupom mogu riješiti različiti problemi. Spojimo li to i sa velikim brojem onih nepotpunih porodica, u kojima nema nasilja i agresivnosti, ali u kojima su djeca ipak uskraćena za postojanje cjelovitog roditeljskog modela iz kojega bi mogla učiti o kvalitetnim odnosima, njihovom uspostavljanju i zadržavanju, te unapređivanju, nije iznenađujuća sve većaja pojavnost problema u komunikaciji i interakciji sa vršnjacima kod mlade populacije, što slijedom logike može dovesti samo do povećanja broja problema u skoroj budućnosti.

Projekt smo započeli 2014. godine, dobivanjem minimalnih sredstava od strane Istarske županije, za njegovo provođenje. Obuhvaća psihološko- psihoterapeutski rad sa zlostavljanom i zanemarivanom djecom, bilo da je riječ o djeci koja su zlostavljanje doživjela u obiteljskom ili vršnjačkom okruženju. Te pružanje savjetodavne suportivne pomoći i obiteljima zlostavljane i zanemarivane djece. Smatramo da takva potreba postoji i da ta djeca i roditelji nigdje ne dobivaju adekvatnu tretmansku pomoć.

Grad Pula - prijatelj djece- nema drugo savjetovalište u kojem bi ta djeca i roditelji mogli dobiti tretmansku pomoć. Obiteljski Centar istarske županije smješten je u Puli, ali kapacitetom nije u mogućnosti pružati dugotrajnije tretmanske usluge.

- Osnovna djelatnost savjetovališta je stručni psihološki tretman djece žrtava zlostavljanja i zanemarivanja (obiteljskog ili vršnjačkog) savjetodavni rad s njihovim nezlostavljanim roditeljima, skrbnicima i obiteljima, te obiteljima kod kojih postoji rizik pojave zlostavljanja.
- U Savjetovalištu se pruža savjetodavna i psihoterapeutska pomoć djeci i roditeljima u popodnevnim satima
- Organizirati će se uključivanje djece koja trebaju pomoć u obitelji u Suncokretov projekt Lakše kroz školu
- Organizirati će se, prema potrebi uključivanje djece iz Savjetovališta u socijalizacijske grupe i grupe za razvoj socijalnih vještina kroz partnerski projekt sa Udrugom Suncokret
- Održavati će se, prema potrebi, tečajevi razvoja roditeljskih kompetencija u obliku suportivnih grupa za roditelje zlostavljane djece

Djelomična osviještenost društva, kako civilnog sektora, tako i državnih, županijskih i gradskih struktura postepeno stvara programe kojima se želi prevenirati nastanak tih poteškoća kod djece i mladih. Iako postepeno, sve se većaja sredstva iz gradskog i županijskog proračuna odvajaju za programe primarne i sekundarne prevencije, veoma je mali broj programa usmjerenih na tercijalnu prevenciju.

Kako je to rad na tercijalnoj, eventualno sekundarnoj, prevenciji broj korisnika ne može biti mjerilo uspješnosti projekta. Naime, djeca i roditelji će u tretmansi suportivno-terapeutske rad biti uključena do trajanja potrebe. Tretman je gotov onog trenutka kada je osoba uspjela obraditi svoje traumatsko iskustvo i razvila naivne i socijalne vještine za uspješno savladavanje životnih situacija unatoč proživljenim iskustvima. Znači tretmani će se provoditi u trajanju od

mjesec dana, tri mjeseca, pola godine ili godinu dana.

Uzimaju i u obzir potrebe u gradu Puli, te postoje e resurse, pozitivna iskustva nekih drugih sredina koje imaju duže iskustvo u ovakvom obliku pružanja usluga gra anima, npr. Pore a, vjerujemo da je Savjetovalište zadjecu I mlade izložene zlostavljanju i zanemarivanju (jasno da je to naziv namjene savjetovališta, a da ime nosi neku neutralniju konotaciju tj. kao i do prije nekoliko godina Savjetovalište za djecu i mladež) dobar projekt na osnovi kojeg bi se u budu nosti mogla izgraditi gradska institucija za pomo djeci, mladeži i roditeljima.

1. Županije provedbe

Istarska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 01.01.2014

Datum završetka: 31.12.2026

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Udruga Suncokret

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provo enju istog ili sli nih programa

Mjesto provedbe programa: Gradovi: Pula, Labin, Vodnjan; op ine: Fažana, Medulin, Nedeš ina

Godina u kojoj se program provodio: 2015

Broj obuhva enih korisnika: 21

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet:

7. Razina preventivnih intervencija

Indicirana

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Obitelj

9. Rizici i zaštitni imbenici na koje program cilja

Rizici imbenici: KARAKTERISTIKE RODITELJA I OBITELJI

Vlastito iskustvo zlostavljanja (istraživanja o transgeneracijskom prenošenju nasilja)

Maloljetni/mladi roditelji

Ovisnost o alkoholu i drogi

Prisutnost psihopatologije

Karakteristike li nosti

Slaba kontrola impulzivnosti

Niska tolerancija na frustraciju

Iskrivljena percepcija djeteta

Neadekvatno znanje i o ekivanja od dje jeg razvoja

Socijalna izolacija i stres (konfliktni razvod, financijski problemi, nedostatak podrške)

Obiteljsko nasilje

Obiteljska struktura – samohrani roditelj, velik broj djece

KARAKTERISTIKE DJETETA

Karakteristike temperamenta: teže odgojiva djeca

Djeca s ADHD sy.

Djeca sa smetnjama u enja

Djeca iji su roditelji u procesu razvoda braka

Doživljeno traumatsko iskustvo u dje joj dobi

KARAKTERISTIKE OKOLINE I DRUŠTVA

Životni stresori

Nezaposlenost

Niski socioekonomski status

Izloženost diskriminaciji u zajednici

Loš obrazovni sustav

Socijalna izolacija/nedostatak podrške

Zaštitni imbenici: KARAKTERISTIKE RODITELJA I OBITELJI

Sigurna privrženost – pozitivna i topla interakcija roditelj-dijete

Podržavaju a obitelj

Postojanje obiteljske strukture i pravila

Komunikacija u obitelji

Nenasilno postavljanje granica

Prikladne roditeljske vještine

Roditeljski nadzor djeteta

Podrška šire obitelji

Stabilni odnosi roditelja

KARAKTERISTIKE DJETETA

Adekvatne sposobnosti

Razvijeni interesi

Visoka razina roditeljske brige u djetinjstvu

Karakteristike li nosti i temperament:lako odgojivi

Pozitivna slika o sebi

Razvijene socijalne vještine i dobri odnosi s vršnjacima

Pozitivno školsko iskustvo

Unutarnji lokus kontrole

Ravnoteža izme u traženja pomo i i autonomije

Topao i podržavaju i odnos sa nezlostavljaju im roditeljem

KARAKTERISTIKE OKOLINE I DRUŠTVA

Socijalna potpora zajednice

Trajno roditeljsko zaposlenje

Adekvatno stanovanje

Razvijen obrazovni sustav

Pravila u okviru odgojno-obrazovnih ustanova koja poti u razvoj nenasilnih ponašanja

10. Procjena potreba

Na in provedbe: Kada govorimo o zlostavljanju govorimo o problemu koji prije svega poga a

svako dijete izloženo bilo kojem obliku nasilja, ali i zna ajnom društvenom

problemu. Naime, bez obzira na postoje e pravne propise, koji bi trebali štititi dijete od svih oblika nasilja, kao i vrlo jasnih opredjeljenja u Konvenciji o pravima djeteta, esto smo suo eni s našom neu inkovitoš u da pravodobno prepoznamo i na odgovaraju i na in zaštitimo zanemarivanu i zlostavljanu djecu.

Zatvaranjem o iju pred problemom ili uvjerenje da se zlostavljanje doga a negdje drugdje

samo nas udaljava od injenice da ono postoji, a štite i sebe od neugodnih informcijama pogodujemo stvaranju percepcije da je sve kako treba, da smo sigurna sredina bez problema. ak i kada se društvo suo i sa statisti kim podacima, okre e se ka nekim drugim , lakše rješivim problemima, zauzimaju i tako, opravdavaju i, ponekad iz

financijskih razloga, neutralnu, neangažiranu poziciju, pojačavaju i tako moralnu krizu našeg društva.

Zlostavljanje i zanemarivanje djece posljedica je nezrele interakcije sociokulturnih

institucija prisutnih na četiri razine: društvo, obitelj, roditelj i dijete.

Brojna empirijska istraživanja ukazuju na važnost privrženosti, toplog roditeljstva za djetinje psihičko razvoje. Nevoljeno dijete razvija osjećaj da njegovi roditelji nisu dovoljno dobri, a da niti ono samo nije dobro (Cicek i suradnici, 1987.) Isti autori smatraju da je doživljaj rane odbačenosti, nevoljenosti ili indiferentnosti roditelja jedan od najtežih oblika roditeljske agresije koja može dovesti do značajnog narušavanja emocionalnog razvoja djeteta.

Navedene doživljaje tako možemo svesti pod kategoriju psihičkog/emocionalnog zlostavljanja, koje je najčešći oblik zlostavljanja.

Kada roditelji ne zadovoljavaju osnovne djetinje potrebe, kao što je primjerena hrana, odgovarajuća odjeća, toplina i medicinska njega, oni zanemaruju svoje dijete. Ostavljanje djece koja su premala da se brinu sama za sebe također je zanemarivanje.

Zanemarivanje odgoja općenito ili kako navodi William Glasser (1993): nezaštićavanje djeteta od različitih opasnih utjecaja, manjak stimulacije, emocionalno neodgovaranje i nedostupnost djetetu također se smatraju zapuštanjem djece.

Tjelesno zlostavljanje je nasilno ponašanje nad djecom koje dovodi do tjelesnih ozljeda, a roditelji koji svoju djecu tjelesno zlostavljaju najčešće su i sami bili tjelesno zlostavljani ili ponižavani. Takav oblik zlostavljanja nerijetko uvjetuje promjene u ponašanju: dijete postaje ili agresivno ili pretjerano povučeno.

Slijedeći oblik zlostavljanja djece jeste seksualno zlostavljanje.

Seksualno zlostavljanje može imati izrazito štetne i dugotrajne posljedice. Seksualno zlostavljana djeca mogu sama postati napadačima ili ulaziti u osobne odnose u kojima prevladava nasilje ili zlostavljanje.

Vršnjačko nasilje još je jedan od oblika zlostavljanja, nedovoljno kvalitetno tretiran od društva u cjelini.

Zasigurno su danas svi upoznati s pojmom nasilja među djecom kao i s brutalnim primjerima iz stvarnoga života koji, nažalost, u posljednje vrijeme sve češće pune novinske stupce i televizijske minute.

Stručnjaci se često u svom radu susreću s djecom koja su zlostavljana u školi, koja su zadirkivana zbog svoje različitosti, slabijih intelektualnih sposobnosti ili obrazovnih postignuća, a također i zbog nižeg imovinskog statusa. Ta su djeca često odbačena od društva vršnjaka, a nerijetko izložena verbalnim ili fizičkim napadima. Ponekad zbog toga imaju posljedice i u odrasloj dobi. Osjećaju se odbačeno, posramljeno, prestrašeno, nevidljivo, ljuto ili pak imaju poteškoće u uspostavljanju bliskih prijateljstava.

Novi oblik nasilja među djecom i mladima je nasilje preko interneta. Nasilje preko interneta, u svijetu poznato kao cyberbullying, općenito je pojam za svaku komunikacijsku aktivnost cyber tehnologijom koja se može smatrati štetnom kako za pojedinca, tako i za općenito dobro. Tim oblikom nasilja među vršnjacima obuhvaćene su situacije kad je dijete ili tinejdžer izloženo napadu drugog djeteta, tinejdžera ili grupe djece, putem interneta ili mobilnog telefona. Odnosno i počinilac (i) i žrtva (e) su maloljetnici.

Među vršnjaka nasilje putem interneta uključuje poticanje grupne mržnje, napade na privatnost, uznemiravanje, uhoćenje, vrijeđenje, nesavjestan pristup štetnim sadržajima te širenje nasilnih i uvredljivih komentara. Može uključivati slanje okrutnih, zlobnih, katkad i prijetećih poruka, kao i kreiranje internetskih stranica koje sadrže priče, crteže, slike i šale na račun vršnjaka.

Malo je istraživanja na temu među vršnjaka nasilja putem interneta, ali dosadašnji rezultati ukazuju da čak 18 posto djece u dobi od 12 do 14 godina bilo je žrtva nekog od oblika nasilja preko interneta, a 11 posto njih izjasnilo se kao "internet nasilnici". Od djece koja su bila izložena u stvarnom nasilju na internetu, njih 62 posto izjavilo je kako je nasilnik bio njima poznata osoba ili čak kolega iz razreda. Uz to, statistički, djevojke su češće žrtve, ali i češći nasilnici na internetu od dječaka.

Analiza potreba i statistički pokazatelji

Britansko nacionalno društvo za prevenciju zlostavljanja djece (NSPCC) iznosi sljedeće podatke o prijavama koje se odnose na različite oblike zlostavljanja djece (NSPCC Annual Report 1992):

Fizičko zlostavljanje 26%

Seksualno zlostavljanje 20%

Zanemarivanje (zapuštanje) 22%

Emocionalno zlostavljanje 11%

Ostalo 21%

Starost zlostavljane djece bila je:

Do 5 godina 37%

5 do 9 godina 31%

10 do 14 godina 23%

15 do 17 godina 7%

18 i više godina 2%

injenice o zlostavljanju djece:

Izvor- Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba:

- 27% djece svakodnevno ili gotovo svakodnevno doživljava neki oblik nasilja u školi (verbalnog i tjelesnog)
- 16% djece gotovo se svakodnevno ponaša nasilno prema drugoj djeci, pri čemu 8% istovremeno i oni i doživljava nasilje
- 16% djece bilo izloženo je tjelesnom zlostavljanju
- 16,5% bilo izloženo emocionalnom zlostavljanju
- 14% bilo izloženo seksualnom zlostavljanju

Jedna od 4 djevojčice i jedan od 5-7 dječaka prije svoje 18-te godine iskuse neki oblik seksualnog zlostavljanja.

- Preko 90% zlostavljanja počinje osoba koju djeca poznaju i vjeruju im.
- Preko 80% slučajeva zlostavljanja uključuje roditelja ili njegovu zamjenu.

Gotovo 50% zlostavljane djece su u dobi od 5 do 11 godina.

- 50-80% slučajeva seksualnog zlostavljanja ostaje neotkriveno.
- Incest počinje u prosjeku između 4. - 6. godine.
- Zlostavljanje pripadaju svim socio-ekonomskim grupama i profesijama.

Očekivani rezultati: Osobe (djeca, mladež, roditelji) će obraditi svoje traumatsko iskustvo i razviti na veštine i socijalne vještine za uspješno savladavanje životnih situacija unatoč proživljenim iskustvima

Unapređenje mentalnog zdravlja djece i mladih, te svjesnost o pružanju pomoći, kroz tercijalnu prevenciju, ugroženim članovima zajednice. Također, istom aktivnošću, kroz sekundarnu prevenciju sprečavanje porasta delikventnih ponašanja kod djece i mladeži, te smanjenje obiteljskog nasilja.

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 53

12. Ciljevi programa

Opći: Zaštita mentalnog zdravlja djece i mladeži izložene zlostavljanju i zanemarivanju

Specifični: Pružanje direktne psihološke pomoći i podrške zlostavljanoj i zanemarenoj djeci i njihovim obiteljima

Pružanje direktne psihološke pomoći i podrške djeci izloženoj vršnjačkom nasilju i njihovim obiteljima

Naučiti zlostavljanu djecu da prepoznaju potencijalno opasne i uvredljive situacije te pružiti strategije (socijalne vještine) koje im mogu pomoći kada se nađu u takvim situacijama

Pružanje savjetodavne i suportivne pomoći obiteljima zlostavljane djece

Promicanje odgojnih vrijednosti za smanjenje maloljetničkog nasilja te rizika njihovih ponašanja.

13. Ciljana skupina

Opća populacija, Predškolska dob, Osnovna škola, Srednja škola, Visokoobrazovne ustanove

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Muški: 8-14 g.=3; 15-19 g.=3; 20-23 g.=2; 24-65 g.=3

Žene: 8-14 g.=1; 15-19 g.=2; 20-23 g.=2; 24-65 g.=5

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 21

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Predavanje

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i u inka

18. Metoda evaluacije

ankete i upitnici

19. Evaluatori

Unutarnji

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Korisnici su zadovoljni savjetodavnim radom, koristio im je i pomogao, te bi ga preporu ili i drugima.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokanoj razini

Promoviran: ne

Sadržaj i tijek kampanje:

22. Ukupni prora un programa za jednu godinu provo enja (HRK)

27.000,00

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK): 10.000,00

Gradsko financiranje (HRK):

Županijsko financiranje (HRK): 17.000,00

Nacionalno financiranje (HRK):

Drugi izvori (HRK):